

Háttérből előtérbe

From the Background into the Foreground

A SEMMELWEIS EGYETEM ELMÉLETI ORVOSTUDOMÁNYI KÖZPONTJA – BUDAPEST ÉPÍTÉSZETI NÍVÓDÍJA 2008
THE THEORETICAL MEDICAL CENTRE OF SEMMELWEIS UNIVERSITY – BUDAPEST ARCHITECTURAL PRIZE 2008

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS: Noll Tamás, Madzin Attila – M-Teampannon Kft.

SZÖVEG / TEXT: Haba Péter

FOTÓ / PHOTOS: Bujnovszky Tamás

A Tüzoltó utca és a Thaly Kálmán utca kereszteződése városrendezési szempontból zűrös terület: van itt minden a romos gyárépülettől az iskolákon, sportközponton és régi bérházakon át az újonnan épült lakóházakig. A városszövet erősen szakadozott, a zárt sorú beépítés szabadon álló, kerttel körülvett házakkal, passzázsszerű áttörésekkel, félig nyitott udvarokkal váltakozik. Az általános szakmai felfogás szerint kaotikus városi környezetben törekedni kell arra is, hogy az új épület egyfajta rendet, kiegyensúlyozott térstruktúrát teremtsen maga körül – különösen ha nagyméretű középületről van szó.

A hazai építészeti közélet megkongatta a vészharangokat: elsőszámú beszéd téma a nagy közberuházások, közhasznú vállalkozások sorozatos elmaradása, a pályázatok számának csökkenése. Több rangos építésziroda is egyre nehezedő gazdasági helyzetéről számol be, s – a helyzet drámaiságát kissé eltúlozva – az ezredforduló utáni éveket már-már a régi szép időknek tekintik, amikor sokakban feltámadt a remény, hogy a magyar építészet végre kitörhet abból a közegeből, mely többnyire provinciális, kisstílusú megoldásokra kényszeríti.

A 7,3 milliárdos – vagyis Magyarországon igen tekintélyesnek számító, bár PPP-konstrukcióban kivitelezett – közberuházás alig néhány hónapja készült el a Józsefvárosban. Hozzá kell tenni, hogy a szóban forgó épület a Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kara 60. évére dédelgetett álma – ennyi ideje folyt őt, nélkülözhetetlen kutatással és oktatással foglalkozó intézet munkája, a célra alkalmatlan környezetben. Kész csoda tehát, hogy a jelentős költségeket igénylő beruházásra kiírt építészeti pályázat csendesesen, szakmai féltékenység, és sajtóbotrányok nélkül lezajlott: aki megnyerte, meg is építhette.

Noll Tamás, Madzin Attila, Csavarga Rózsa és munkatársaik kimagasló színvonalú épületet terveztek. A tervezők nem erőltették a hagyományos városi tömbstruktúra helyreállítását, inkább az volt a céljuk, hogy olyan kompakt tömegformát alakítsanak ki, amely javít a spontán kialakult helyzeten, használhatóbbá teszi azt, ami adott, és harmonikusabbá varázsolja az utcák térértékeit, ugyanakkor valamit mégis megidéz a terület építészeti-városépítészeti

The intersection of Tüzoltó and Thaly Kálmán Streets is a somewhat messy area from the viewpoint of city-planning: you can find anything here ranging from ruinous factory buildings to schools, sports centres and old tenement houses, including newly built dwelling houses. The fabric of the city is a strikingly ragged one, developments in unbroken rows alternate with free-standing houses surrounded by gardens, passage-like breakthroughs and semi-open yards. According to a general view of professionals, we are to have new buildings able to establish a new type of order, a balanced spatial structure around them in such a chaotic urban neighbourhood, especially when it is a large-scale public building.

The public investment worth 7,3 billion HUFs, which is an imposing one in Hungary even though a PPP (Public-Private Partnership) construction, was completed only a few months ago in Józsefváros. The building referred to has been one the General Medical Faculty of Semmelweis University had dreamt of for 60 years – this is for how long the work of five institutes has been going on specializing in indispensable research and education in an environment unfitted for this purpose. Tamás Noll, Attila Madzin, Rózsa Csavarga and their colleagues designed a building of excellent standards. Designers did not force the reconstruction of traditional urban block structure: instead they set the aim to create a compact mass form which improves the situation spontaneously formed, making more utilizable what is given and conjuring the spatial proportions of the streets more harmonious, whilst it still evokes something of the architectural-civic design characteristics of the area concerned.

Despite the wide variety of functions and the complex situation of development designers managed to have an extraordinarily clear and rational system of horizontal design derived directly from the function. The most self-evident possible and also the most fortunate solution has been selected. The overall impression is deviceless and yet professional: the ar-

jellemzőiből. Az épület törtvonalú, üvegfalas főhomlokzatát a Thaly Kálmán utca vonalától jelentősen visszahúzták, hogy az utca túloldalán már korábban kialakult teresedés kibővítéseként kellemes városi köztér alakulhasson ki. A hátsó homlokzat mentén a Tűzoltó és Vendel utcákat összekötő átjáró alakult ki – ehhez az oldalhoz kapcsolódik majd a Gyógyszertudományi Karnak a következő ütemben megvalósuló épülete. Az egymáshoz illeszkedő két tömb között belső udvart alakítanak ki. (Az épülethez kapcsolódó városrendezés ezen irányait a KSZT írja elő).

A tervezők a sokféle funkció és az összetett beépítési szituáció ellenére rendkívül tiszta, racionális, közvetlenül a funkcióból eredő alaprajzi rendszert tudtak alkotni. A lehető legkézenfekvőbb – egyszersmind funkcionális értelemben legszerencsésebb – megoldást választották, az összkép olyan eszköztelen és professzionális, hogy már-már fantáziátlannak tűnik. Ez a benyomás nem véletlen: az építési ambíció itt nem a formai truvájokban, hanem az adottságoknak látszólag ellentmondó töretlen, kompakt struktúra megalkotásában, a funkcionális problémákat a legfinomabb részletekig kibontó szemléletben és az épület számára helyet adó városi közeg iránti mindennemű érzékenységben áll.

chitects' ambition here is not represented by formal bravura, but by the creation of an unbroken and compact structure seemingly contradicting the facilities, an approach opening up the functional problems including the most delicate details, and the sensitivity to the urban medium receiving the building.

The longitudinal space of the aula is enriched by two rows of pillars flanking it – the one on the side of the glass partition rising as high as the ceiling, whilst the other one borders the communication area embracing the entire structure like a backbone. The more spacious auditoriums and the central corridors of the lateral wings running diagonally including the smaller rooms of the research institutes (laboratories, research rooms, services) open from the latter, just like the lift and the stairs leading upstairs. This main corridor has its equivalent on the first floor opening up toward the aula like a choir. The upper levels are more closed in character, with rooms opening in a row from the narrower central corridors (rooms with administrative and educational functions are in the longitudinal parts, whilst those serving research work are housed in the diagonal wings). Designers had a firm concept of the spatial process to serve the function as

Az aula hosszanti terét kétoldalt egy-egy pillérsor élénkíti – az üvegfal felőli egészen a mennyezetig felmagasodik, a másik az épületet gerincszerűen átfogó közlekedőteret határolja. Ez utóbbiról nyílnak a nagyobb előadótermek és a kutatóintézetek kisebb helyiségeit (laboratóriumok, kutatószobák, kiszolgálóterek) magukba foglaló harántirányú oldalszárnyak középfolyosói, valamint az emeletre vezető lépcső és lift. Ez a főfolyosó az emeleten is megismétlődik, mely karzatszerűen feltárl az aula felé. A felsőbb szintek már zártabbak, a helyiségek keskenyebb középfolyosók mentén sorakoznak (itt a hosszanti részeken az adminisztrációs és oktatási helyiségek, a harántszárnyakban a kutatómunkát szolgáló terek vannak). A tervezők biztos kézzel alkották meg a funkcióknak leginkább megfelelő téri folyamatot: az utcáról nagy nyilvános helyiségbe (aula) lépünk, onnan a pillérsoros folyosó félnyilvános zónájába, majd a zárt területekre.

Ez a fegyelmezett, következetesen differenciáló tervezői szemlélet a formai kialakítás, a részletek és az anyaghasználat terén is érvényesül. Az építések a külső látványban élesen, szinte didaktikus egyértelműséggel különítik el egymástól a két fő épületrészt. Az aula megtört homlokzatával, kecses pillérsorával, áttetsző-megcsillanó üvegfaival, messze előugró tetőlemezeivel a hozzá csatlakozó oktató-kutatói egység zárt, egyetlen hasábjába összefogott tömegéhez képest kötetlen, változatos, nyitott karakterű. A kereszt-szárnyak között kialakított, teraszos-lépcsőzetes belső udvarokat üvegfallal rekesztették el – így töretlen hasábjarmát képeztek, növelve a kontrasztot az aula felbontott, transzparens világával.

A belsőben folytatódik az egyes funkciók szín- és anyagbeli megkülönböztetése. A hosszanti főfolyosó mentén sorakozó helyiségekhez kapcsolódó falfelületeket más-más burkolattal látták el: az előadótermekét furnérlemez, a lépcsőtereket függőleges fémcsikkokkal tagolt csiszolt kő, a liftekét fémlemez, a fennmaradó részeken szintén fémbetétekkel élénkített fehér kő jelzi. Ugyan-ez a szín-és anyagelvű tértagolás jelenik meg az első emeleti karzaton is, a kereszt-szárnyak folyosóin és a felsőbb szinteken azonban már a színezett vakolat az uralkodó. A pasztelles árnyalatokra, a natúrszínekre, az anyagok természetes textúrájára alapozó belsőépítészeti kialakítás kissé konzervatív, „klasszikusan tartózkodó, tudományos” karakteréhez. Az aula kiváló példa arra, hogyan lehet bonyolult, virtuóz formák nélkül, az építészeti szerkezetből eredő struktúrára alapozva reprezentatív, nagyvonalú teret alkotni. A tervezők nem látványelemekből, hanem a monumentális hatást keltő arányokból, méretekből, viszonylatokból, formai redukciókból indultak ki. Mindemellett a homlokzat előtt elterülő nagy, szabad térség látványa miatt a látogató az aulát a valóságosnál szélesebbnek, tágasabbnak érzékeli. Az anyagában színezett öntöttbeton padló geometrikus mintázata – Örkényi Antal alkotása – finoman igazodik a tervezői elgondoláshoz, s éppúgy felfokozza az aula sodró térhatását, ahogy az üvegfal és a belső pillérsor között futó karzatra vezető lépcsők paravánszerű betonfalai is. Ez utóbbiak lyukkártyára emlékeztető, kör alakú áttöréseikkel, négyzethálós tagolásukkal mintha sajátos tervezői önréflexióként utalnának az épület geometriai alapformákra, raszterekre alapozó rendszerére. Mintha a tervezők által megalkotott absztrakt struktúrák kvázi

much as possible: from the street we step into the spacious public space, the aula, from where we can go on into the semi-public zone of the corridor with a row of pillars, and then into the closed areas. This kind of a disciplined, distinguishing designers' attitude is evident in the shaping of forms as well as in the details and the selection of materials used. With its broken facade, row of slender pillars, transparent-glistening glass partitions, projecting roof plates the aula is a free-form, varied and open structure compared with the adjoining unit of educators and researchers forming a closed mass of a single prism. The terraced and stepped courtyles between the cross-wings are separated with glass partitions so as to make an unbroken prism form highlighting the contrast with the opened and unfolded transparent world of the aula. This hall is an excellent example of creating a representative imposing and generous space without complex and virtuosic forms based on the structure derived from the architectural system.

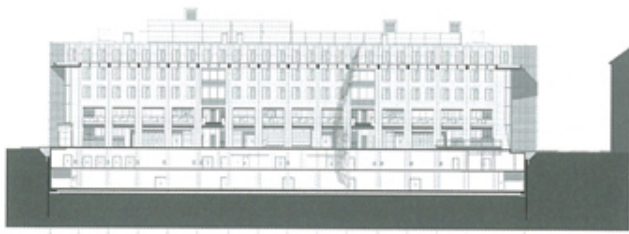
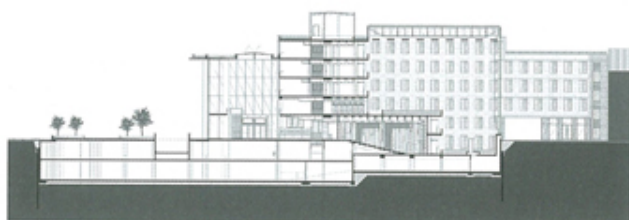
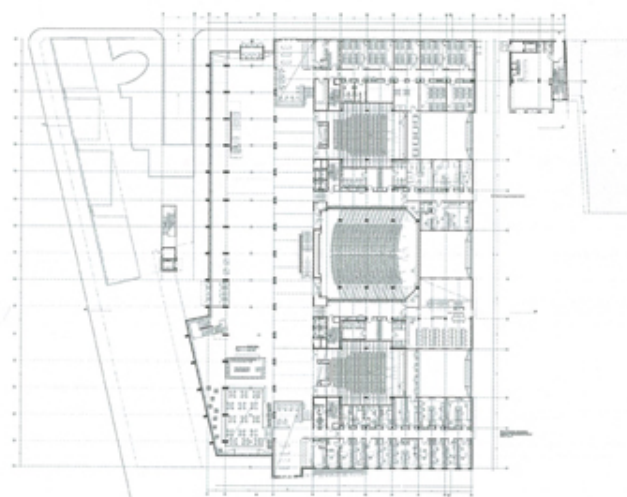
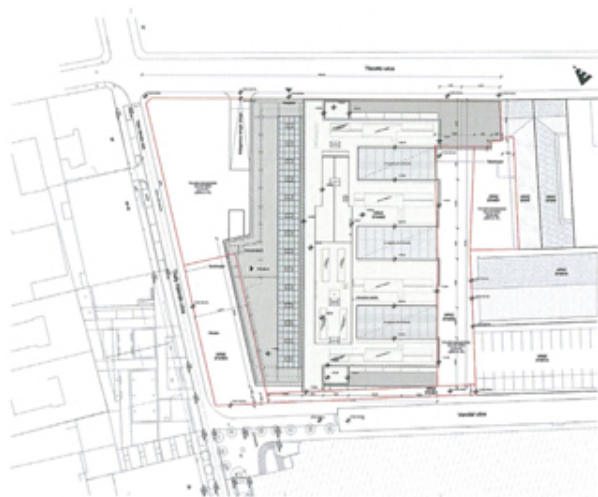
The world of interior spaces is rendered deliberately richer in ideas and more true-life than the exterior which refers to the function primarily by its laconicism. As for forms, it is a little more taut and strict, but never dry: it is counterbalanced by the areas where the brokenline of the glass facade is marked by a free-standing thicker pillar and a roof with acute-angled projection separating the foreground for the main entrance. This is where the worlds of the exterior and interior so different come to meet. The building seemingly homogeneous from every aspect concentrates several formal-attitudinal principles elevating it into a synthesis.

képzőművészeti „átfordításai” lennének, melyet az egyes betonelemek faerezetes textúrája – mint határozottan szobrászi elem – is megerősít. Mindez a padlómintázattal együtt arra a kutatómunkára is emlékeztet, mely az épületben zajlik: a biológiai struktúrákban rejlő univerzális geometriára. Az aula tehát az épület „felvezető elemeként” egyszerre visszafogott, „háttérbe vonuló” és asszociatív-narratív karakterű „előtérbe lépő”.

A belső terek világa tudatosan gondolatgazdagabb, élményszerűbb, mint a külső, mely elsősorban szűkszavúságával utal a funkcióra. Ez a kissé feszes, komoly, de sehol sem száraz formaadás csak ott oldódik, ahol az üveghomlokzat megtörését még egy szabadonálló vaskosabb pillér és a hegyesen kiszögellő tető is kijelöli – előteret határolva el a főbejárat számára. Itt összeér a külső és a belső egymástól eltérő világa. A látszólag minden szempontból egyöntetű épület többféle formai-szemléletbeli elvet sűrít, s emel szintézisre.

- **GENERÁL TERVEZŐ / GENERAL DESIGN:** Noll Tamás – M-Teampannon Kft.
- **ÉPÍTÉSZ / ARCHITECT:** Madzin Attila – M-Teampannon Kft.
- **BELSŐÉPÍTÉSZ / INTERIOR DESIGN:** Csavarga Rózsa – M-Teampannon Kft.
- **MUNKATÁRSÁK / FELLOW ARCHITECTS:** Alasztics Pál László, Cserenyák Eszter Ilka, Klie Ágnes, Légár Ágnes, Pém Ildikó, Sándor Gergely, Szűcs Zsófia, Tóth Krisztián, Varga Bence, Zahorán Gábor – M-Teampannon Kft.
- **SZERKEZET / STRUCTURE:** Kenese István, Berki Gabriella – Megalit Kft.
- **GÉPÉSZET / PLUMBING & HVAC:** Cserenyák Gábor, Cserenyák Eliza, Timkó Béla, Haász Áron, Bodnár István, Ábel Miklós – Klimasoil Kft.
- **VILLAMOSSÁG / ELECTRICAL ENGINEERING:** Kucskár Mihály – VIL-ART Kft.
- **INFORMATIKAI HÁLÓZAT / INFORMATICAL NETWORK:** Kiss Gábor – EL-IN TERV Kft.
- **KÖZLEKEDÉS / TRAFFIC:** Szálka Miklós – Pro Urbe Kft.
- **ÉPÜLET AUTOMATIZÁLÁS / AUTOMATION OF THE BUILDING:** Harmath László – IQ Kft.
- **AKUSZTIKAI TERVEZÉS / ACOUSTICS:** Józsa Gusztáv – Józsa és Társa 2000 Kft.
- **TŰZVÉDELEM / FIRE PROTECTION:** Szöllősy Levente – Tűzinfo.hu Bt.
- **MŰVÉSZETI PADLÓBURKOLAT / FLOORING:** Örkényi Antal
- **KÖRNYEZETRENDEZÉS / GARDEN:** Vastagh Gabi, Bárány Borbála – Garten Studio
- **BERUHÁZÓ / CLIENT:** SE Campus Kft.
- **GENERÁLKIVITELEZŐ / MAIN CONTRACTOR:** Arcadom Zrt.